

Sara Paborn

SLÄKTFEBER

Brombergs

Detta är ett uppdiktat verk. Om någon trots det skulle känna igen sig,
hoppas jag ni ser ömsinnet.
S.P.

Omslagsillustration Hanna Albrektson
Grafisk form Jan Cervin
och Mats Gadestam

© 2009 Sara Paborn och Brombergs Bokförlag AB
Sättning Ljungbergs sätter, Köping
Tryck ScandBook, Falun 2009
ISBN 978-91-7337-085-1

www.brombergs.se

Ett spensligt släkträd

MAMMA FÖDDES SAMMA dag som Amerika förklarade krig mot Polen. Hennes lillasyster Liljana kom sex år senare, samma vecka som freden deklarerades och vit konfetti strösslades från fönstren runt om i Europa. Man kan säga att deras relation började med denna orättvisa och fortsatte i samma stil.

Mamma är förtegen om sin barndom. Hon säger att hon, precis som Freud, hade känslan av att vara gammal redan i början av livet. Som storsyster såg hon sig alltid ansvarig för allt. Hon har berättat för mig hur hon brukade barrikadera dörren till Liljanas rum med stolar, bord och sin nioåriga kropp när hennes far kom raglande i hallen, full, sent om natten. Han slog hennes mamma och det kunde hon inte förhindra. Men hon kunde göra sitt bästa för att skydda sin lillasyster. Den lillasyster som hon nu kallar för en ofärdig dum blondin.

Man tycker att de borde minnas sin historia och hålla ihop. Men kanske en sådan början gör det svårare att stå varandra nära senare i livet. I stället har de alltid hittat anledningar att bråka. Det gäller för övrigt hela min familj. Ingen oförrätt har varit för liten att hämnas. Inget krig för futtigt att utkämpas. Stridslystnaden är vårt familjevapen.

Därför tycker jag inte att det är det minsta konstigt att mamma och Liljana nu bråkar om den värdelösa kvarlå-

tenskapen efter den människa som betytt mest för dem båda. Och alla låter dem hållas. Min far är nöjd så länge han får sitta i rökrocken under sin korkek med en banan på lut i fickan.

Jag har inte haft semester på två år. Nu har jag plockat ut alla sparade dagar och återvänt till min hemstad för att hjälpa till med bouppteckningen och Fasters begravning. Eller om man ska vara nogräknad: min mammas fasters begravning. Som allting annat i den här familjen definieras världen utifrån min mor. Hon är den stora rollbesättaren i släkten. När turen kom till mig var alla huvudrollerna upptagna. Det var bara en medlare som behövdes, en ganska lättstyrd sådan, och det är den rollen jag spelat tämligen inlevelsefullt genom alla år.

Egentligen finns det inte så många ägodelar att dela upp. Faster såg till att ge bort det mesta medan hon fortfarande var i livet. På det sättet fick hon en handfull tack samma och gråtmilt sinnade släktingar till sitt förfogande under sina sista år i livet. Det betydde utkrävandet av tjänster. Det innebar fin whiskey, hemlagad mat, regelbundna brev, julaftnar i centrum.

Ändå har mamma och Liljana redan hunnit bli ovänner över en servis från Rörstrand, några tennfat och två pärlhalsband som vilken idiot som helst kan se är oäkta.

Själv har jag fått ärva Fasters sommarstuga, nitton kvadratmeter minnen. Det är en stuga som byggd för en dvärg. Jag måste böja mig för att komma in mellan dörrkarmarna. De är målade i en himmelsblå nyans som Faster trodde skrämde bort onda andar. Sovalkoven har fuktskadade, blommiga tapeter som någon klåpare klistrat upp och ner. Det är blyga prästkragar och rosor och korgar med frukt som hela tiden är på väg att falla, frusna mitt i missödet.

Stugan ligger på samma tomt som mina föräldrars hus. Den minimala inglasade punschverandan vetter rakt mot mina föräldrars sovrum som begripligt nog har rullgardinen nerdragen.

Här har de bott varje sommar i fyrtio år. Det måste sägas vara en bedrift med tanke på att de inte ens kommer överens. Nästan lika länge har Faster bott i den här stugan, med iskalla linoleumgolv och en teaterkikare på fönsterbrädet så att hon kunnat iaktta familjelivet på verkligt nära håll.

Anstränger jag mig kan jag fortfarande se hennes våfflade ansikte med den stränga uppsynen, känna doften av körsbärsvin och beröringen av de pergamentlika händerna mot mina sträva barnfötter de somrar jag sprang över tallbarren för att fotsulorna skulle härdas.

Faster blev hundrasju år gammal. Ändå står jag fullkomligt handfallen inför dödsbudet. Jag trodde aldrig att hon skulle checka ut.

Jag trodde inte att hon var dödlig.

Allt jag tagit med mig från stan är min kudde, fyra paket örönproppar och en röd klänning till begravningen.

Möte i hammocken

JAG HAR STÄLLT in väskorna i Faster sommarstuga efter en sju timmar lång tågresa genom det jäsande försommarlandskapet och gått och satt mig i hammocken.

Mamma halvligger redan över de röda vinyldynorna.

Hon kullkastar den naturliga rangordningen mellan oss. Hon har alltid varit den uppkäftiga, revolterande dottern. Jag den samlade, gnälliga och moraliska modern. Till och med våra kläder bekräftar detta. Mamma är för dagen klädd i en orangemönstrad tunika med skamlös uringning.

Bikinibyxorna kommer från sjuttioalet och har plastringar på sidorna som gör stora märken i det solbrända hullet på hennes långa lår.

Jag bär en frackskjorta som jag hittat i garderoben i Fasters stuga och ett par pösiga vita långbyxor med ett gammalt krokodilskärp i linningen.

– Jaha, då är det väl min tur nästa gång, säger mamma och blickar sammanbitet ut över det gula fältet.

De har schaktat upp för tomter där. En ryss har redan hunnit bygga en timmerstuga på spekulation. Han har fraktat sibiriskt timmer hela vintern med hjälp av ett gäng tandlösa vänner och stinkande lastbilar. Mamma har nära nog anmält honom för polisen men inte kommit på någon riktig anledning som duger på blanketten. Om han fortsätter nästa vinter tänker hon säga att han

smugglar sprit, man får inte vara dum.

– Vet du att jag kom på henne med att ha en älskare en gång, i den där stugan? Mamma pekar med en röd fingernagel mot Fasters stuga.

– När då?

– Slutet av sextioalet.

Mamma blundar och vänder huvudet mot försommarsolen. Hennes ögonlock är fläckvis täckta av ljusblå ögonskugga.

– Han var kringresande försäkringsman. Helt opålitlig naturligtvis. De var i full gång när jag dök upp.

– Tyst, jag vill inte veta, ber jag.

– Hon var rolig på det sättet. Hon hade ju fyllt sjuttio. Han var minst tjugo år yngre.

Jag håller upp en kopp kaffe från glaskannan som står på mosaikbordet. Det har stått ute hela vintern. Motivet med två lekande fiskar i turkost och kanariegult är blekt och krackelerat. Bordet har stått där så länge jag kan minnas. Som allting annat här tycks det höra ihop med själva platsen.

Jag studerar mammas profil. Näsan är krökt och en aning spetsig; en karaktäristisk näsa, en okvinnlig näsa. Ett par nya ögonbryn är målade med lila kajalpenna några centimeter ovanför de riktiga.

Läpparna är rollade i orange.

– Hon var aldrig vacker, säger mamma. Skönheten kommer från min mors sida. Men hon hade ett så sirligt sätt att människor föll för henne ändå. Hon höll sig alltid framme. Kommer du ihåg hennes hundraårsdag? När hon ville ha pengar till en Schönhetsoperation. Hon blev vansinnig när vi skrattade.

Jag minns de där åldersfläckiga, påsiga kinderna mycket väl.

”Det är bara två snitt”, förklarade Faster och vände sig

mot mig i bilen på väg till hotellet där vi skulle äta middag. Och så drog hon kinderna bakåt så att munnen flöt ut till ett blekrosa streck i ansiktet. Jag hade skrattat som alla andra. Tyckt att de där scarfsarna hon virade kring halsen för att dölja rynkorna var löjliga.

– Hon var en diva, säger mamma. Hon skulle haft en heltidsanställd som kunde passa upp på henne.

– Du gjorde ett bra jobb, säger jag.

Faster vägrade envetet att flytta till ålderdomshem. Varje morgon steg hon upp och duschade sig med en överdos söt parfym. Framåt lunchtid gick hon ut till stans enda restaurang där hon bad om en nätt portion, bara lite grann. Vad hon egentligen menade var att hon inte ville betala fullt pris. Manövern lyckades för det mesta. Efter måltiden gick hon hem, löste korsord, skrev vykort, lade patiens och penslade fotvårtorna med salpetersyra.

Hon rörde aldrig dammsugaren. Hon kallade den Marnicken och hävdade att hon var rädd för den. Städa fick mamma göra, efter sitt vanliga jobb. I kylskåpet kunde man hitta klenoder från årtal tillbaka. Kasserade löständer låg gömda här och var. Ibland reste hon utomlands. Det var zigenarblod som spökade, menade mamma. Med en så stor näsa måste det finnas zigenare i släkten! Det första hon gjorde när hon kom fram till flygplatsen var att sätta sig i en rullstol och kräva av någon oskyldig förbipasserande att bli körd genom passkontroll och tull och ut i solen på den främmande trottoaren.

Utomlands ägnade hon sig åt att äta och träffa bekanta. Hade hon inga såg hon till att få. Detta är i alla fall vad jag fått berättat för mig.

– Jag vet inte om jag kände henne så väl egentligen, sa jag. Som en vuxen människa, menar jag.

– Hon var väldigt ytlig, säger mamma. Hade inget djup alls. Du kände henne nog.

Mamma håller upp mer kaffe åt sig i en av Fasters favoritkoppar med blekta, rosa magnolior och guldkant.

– Det är det bästa, att vara ytlig, säger mamma och smackar med läpparna. Se på Faster. Hon prickade in de flesta av dödssynderna; avund, frosseri, elakhet, högmöd, snålhet.

– Snålhet är ingen dödssynd, invänder jag.

Mamma snörper på munnen.

– Hon var lycklig i alla fall, fast det är ett löjligt ord. Nöjd.

– Hade hon inga drömmar som hon berättade om?

Mamma funderar en stund medan hon smörjer in ett tjockt lager solkräm i ansiktet. Molnen har blivit trinda och sommarlätta. Det är början av juni och ljuset är vitt och drömligt.

– Hon ville att jag skulle gifta mig rikt. Det sa hon flera gånger. Hon kunde ju inte veta att din fars barn-domshem var skuldsatt.

– Men du gifte dig väl ganska rikt ändå, över din klass? påpekar jag.

Jag vet att just denna vinkel på saken brukar reta henne.

– Jag har betalat av vartenda öre, fnyser mamma. Den hemhjälpen skulle ha kostat mer än vad han någonsin haft råd med. Det var en bra affär, för honom. Hon tittar stridslystet på mig. Ansiktet ser ut som en surrealistisk målning med stråk av solkrämen hastigt utdragna över näsan, kinderna och pannan. Lite har hamnat i ögonfransarna.

– Han borde gå ner lite i vikt, säger jag och sjunker in mot de varma vinyldynorna. Han har blivit tjock.

– Man skulle behöva en slaktarkniv att skära bort späcket från magen med, säger mamma. Det går aldrig

att banta bort det. Femtio års intag av vingummin har satt sig där. Han äter ju så onyttigt, sådana fruktansvärda mängder. Jag mår illa när jag ser det.

– Varför skiljer du dig inte?

– Vi äter vid olika tidpunkter nu. Han steker sin korv eller vad det är. Sen lagar jag mat till mig. För honom spelar det ju ingen roll vad han stoppar i sig. Man skulle kunna mata honom med grisfoder, han skulle inte känna skillnad.

Hon slukar det sista av kaffet i koppen. Den ser alldeles för liten ut för hennes stora händer.

– Jag tycker det verkar korkat i alla fall, säger jag. Du står ju inte ut med honom.

– Det har jag väl aldrig gjort, kontrar hon. Vet du att de inte kom igenom med nålen när han skulle göra titt-hålsoperation? Läkarna hade aldrig varit med om något liknande. Huden var tjock som fläskpannkaka.

– Har han fel på magen nu? frågar jag.

– Han tror ju det.

– Hittade de något?

– Mat, inget annat. De tyckte att jag skulle följa med på sjukhuset. Jag, som tittar på den magen varje dag! Vad skulle jag där att göra? Hon knycker irriterat på huvudet.

Vi tittar ut över fältet en stund. Mamma stoppar ner ena handen i fickan.

– Den här lyckades jag rädda.

Hon släpper ner en ring i min hand. Den har suttit på Fasters högra ringfinger så länge jag kan minnas. Det är en kraftig guldring med en stor infattad turkos. Jag har alltid tyckt att den är ful.

– Vad äckligt att någon tagit den från liket, säger jag.

– Jag har tvättat den i diskmaskinen, säger mamma. Två gånger, den är helt ren.

- Jag vill inte ha den.
 - Den är köpt i Monaco. Det är äkta guld.
- Jag sätter ringen på långfingret. Den passar perfekt.

Skämt jag lärt mig av min far

LÄNGRE BORT I trädgården sitter min far i en sliten regissörsstol. Inget kunde vara mer missvisande; han styr inte över någonting här.

– Ungdomen nu har ingen humor, säger min far kritiskt när jag närmar mig honom i skuggan av parasollet.

Hans ögonbryn som han går till frisören för att klippa, bildar ett enda brett bälte av buskigt, blont hår över pannan.

– Vad menar du med humor? frågar jag.

– Förr när man varit borta över sommaren frågade man: ”Och var har du varit?” ”Jag har gått på plantskola”, svarade man då. Det var humor.

– Vad är roligt med det? frågar jag.

– Plantskola. Förstår du inte? Det är ett sådant där ställe dit man åker och köper blommor. Men det låter ju som om man har gått på en riktig skola. Nog krävs det finess för att komma på något sådant?

Min far ser uppfordrande på mig. Ögonen som tittar fram under ögonbrynsbuskarna är klarblåa som ett barns och alldeles runda.

– Det är inte särskilt kul, upplyser jag.

– Nog är det väl det! Nuförtiden skämtar man om handikappade och kallar det humor. Det finns många fina gamla skämt som fallit i glömska. Du skulle kunna samla dem i en bok. Det kan du säkert få kulturbidrag för.

– Vilka mer? undrar jag och lutar mig mot den svala stammen på en klen tall som min far behängt med vinkorkar för att skapa stämning.

– Det löser sig sa hon som sket i vasken. Det är dubbelmening i det.

Han plirar illmarigt mot mig och plockar fram en banan ur koftan.

– Jag tycker mycket om bananer, fastslår han och börjar omsorgsfullt skala den gula glädjespridaren.

– Jag vet.

– Jag kan egentligen aldrig äta för många. Det är nyttigt med banan.

– Dra några fler skämt, ber jag.

– Bra uttryck finns det många också, fortsätter min far. Du är inte så dum som du ser ut. Du är dummare.

– Den har jag hört många gånger, säger jag.

– Och om någon hängde på ens axel när man åkte tåg frågade man om han hade hängbiljett. Svarade han ja, då sa man: ”Gå och häng på den då.”

Han funderar en stund till medan käkarna bearbetar bananen.

– Frågade någon vad man skulle bli när man blev stor svarade man att man skulle göra skåror i kaffebönorna eller borra hål i makaronerna. Jag hann bli fjorton år innan jag begrep att det var en maskin som skötte det, hålen i makaronerna alltså.

Han kluckar förtjust vid minnet.

Det är troligen den längsta konversation jag haft med min far på bra många år, och den visar inga tecken på att vilja ta slut än på ett tag.

– Det är ovanligt korkat att ta tjänstledigt, säger min far efter en stund. Har man ett jobb ska man vara rädd om det.

– Tack för tipset, säger jag syrligt. Men jag är faktiskt delägare.

Min far tar den sista tuggan av bananen och sluter ögonen för en sekund. Jag tänker på något jag läst: att maximera sin upplevelse genom att gå in i den med alla sinnen. Det är det som tycks ske med min far och bananen just nu.

– Det är roligt att kunna lära dig något, säger han.

Min far anser att det är åt helvete för mycket att ta itu med i världen, så han har bestämt sig för att låta bli. Han säger att han ”verkar i det lilla”. Det betyder att han varje morgon klockan åtta tar på sig sin morgonrock som han kallar för rökrock, trots att han aldrig har rökt, och går ut till brevlådan för att hämta tidningen. Oavsett hur trött han är när han går upp, piggnar han alltid till under promenaden. Sedan går han in och sätter på kaffevatten. Därefter står han en stund och bligar ut över fältet och stryker sig över sin stenhårda mage som mamma påstår ser höggravid ut. Jag frågar honom varför han klappar den hela tiden. Han säger att han tycker synd om den och det ser ut som om han menar allvar. När vattnet kokar brygger han kaffe, bara så att det räcker åt honom själv. Inga undantag kommer att göras bara för att jag är hemma, och förresten har jag ju en egen stuga nu med ett eget litet kök. Det är inte bra att rucka på sina rutiner, det begriper jag nog. Jag avundas honom på sätt och vis. Det verkar skönt att veta hur dagen kommer att gestalta sig. Hans problem tycks röra sig längs en ganska förutsägbar skala. Dåliga dagar har han. Det är de då han har ett läkarbesök, måste in till biblioteket, vet att det kommer en rörmokare. Kort sagt, allt som gör att han inte kan sitta kvar ute i trädgården och njuta en och annan banan medan han funderar över sakernas tillstånd.

Ytliga bekantskaper

ÄNDA SEDAN JAG var liten har jag vetat att jag ska ärva Fasters stuga.

Hon har använt den som något av ett lockbete.

”Ska vi spela ett parti casino? Du ska få ärva min stuga”, ”Vill du cykla och köpa ett kilo sylta? Du ska få ärva min stuga”.

Nu är jag förvånad över hur liten den förbannade stugan faktiskt är. Det går knappt att vända sig i köket. Man får backa in på toan för att ens ha en chans att träffa toastolen. Det är förresten inte lönt. Den är sönder. Ur den präktiga tronen stiger bara en fadd lukt av råttgift och jord. Jag får uträtta mina behov i en emaljpotta som står under sängen. Botten är bortfränt efter decennier av urin.

Stugan är möblerad med loppisfynd: en tresitssoffa i storblommigt tyg som är så smutsigt att det blivit vattenavstötande, ett teakbord från femtioalet, några stringhyllor med kioskromaner och veckotidningar, trasmattor och en säng med rosa, satängklädd gavel. Det är första gången jag själv ska sova i den. Sängen är bäddad med dubbla tagelmadrasser och lakan som luktar malmedel och är fulla av tvestjärtar.

Längst in i det lilla vardagsrummet står en brudkista som jag fått stränga instruktioner att inte öppna före Fas-

ters hädanfärd. Jag känner på det vaxade, duvblåa locket. Det är lent efter årtal av hoppfulla ungmösmekningar. Men Faster själv har aldrig hyst någon vidare respekt för den. En sommar fångade vi syrsor och grodor som fick hoppa runt bland blöta blad i botten på kistan tills vi glömde bort dem. En annan sommar använde Faster den som papperskorg. Sillhuvuden och mjölkkartonger kastas rakt ner och bara ibland sköljde hon ur den med plastslangen på baksidan av stugan. Någon gång mot slutet av sitt liv fattade hon dock beslutet att fylla den för eftervärlden. Hon gav antydningar om att det fanns värdefulla föremål att hämta där. Med en blandning av milt vassinne, nostalgi, missriktad ordningsamhet och något slags jungfrulig dygd – packade hon till slut brudkistan upp till locket.

Nu är den tung. Jag känner på den, men jag är inte redo att öppna den än. Den gör sig bra där i hörnet, ruvande på sina hemligheter.

Jag tittar på mig själv i den flugprickiga spegeln som hänger ovanför kistan. Min näsa är stor, som Fasters, och överläppen så smal att bara amorvbågarna syns. Som liten var jag övertygad om min skönhet. Ivrigt påhejad av mamma som hävdade att mitt ansikte var defekt på precis rätt sätt, kunde jag stå vid spegeln och betrakta mig själv. Men jag motsvarade inte idealet. Man skulle vara liten och kurvig som en ponny med ett smäckert, hoptryckt ansikte, utrustat med uppnäsa och skrattgropar. Ögonen skulle vara skälmska och blå. Inte allvarliga och mörka som mina.

Faster tyckte att mina ögon såg ut som om de satt på en ikon. Hon menade det som en komplimang, men jag hade inga ambitioner att se ut som en tusenårig religiös målning. Ögonbrynen har jag ärvt efter min far. De är

ljusa, nästan vita, och bildar en vildvuxen skärm över ögonen som ger mig ett kritiskt, ifrågasättande uttryck.

Jag plockar dem noggrant. Jag vill inte avslöja min sanna natur så lätt.

Mamma påstår att hon döpte mig efter Katharine Hepburn för att jag var lik henne, men sanningen är att det enda som förenar oss är att vi är rödhåriga och barnlösa. I mitt fall finns det dock fortfarande hopp. Jag är trettioett år och har en pojkvän som heter Erlend. Han är barnkär och utrustad med en uppsättning pålitliga gener.

Inga idioter i släkten. Ingen opåkallad känslsamhet. Trots det är han poet, med två diktsamlingar bakom sig. Hans dikter är rejäla och handfasta. De har fundament, gips mellan meningarna och en subtil färgsättning, och har rönt en del uppmärksamhet i snäva kretsar. Vissa har kallat dem naturlyriska. Hans nya diktsamling *Stenens öga* har hittills sålt i blygsamma trehundra exemplar.

Trots att Erlend ägnar sig åt något tämligen ogripbart, har jag en känsla av att han är mer grundad i sin verklighet än jag i min.

Jag har alltid varit ambitiös och duktig i mitt jobb som skribent på en reklambyrå, men på sista tiden har jag tappat greppet lite. Ibland begriper jag inte riktigt vad jag håller på med. Dessvärre misstänker jag att många av mina kunder inte heller gör det. De har bara råkat hamna där och söker febrilt efter någon som kan rädda dem ur knipan. Vi valsar runt med varandra och ägnar dagarna åt att finna väsentligheter i kaoset. Inte ens den italienska kaffemaskinen på kontoret, som kan brygga tolv sorters kaffe och skumma mjölken så hårt att man kan lägga ett mynt på den, gör mig på särskilt gott humör längre.

I motsats till Erlend har jag alltid väntat på att något storslaget ska hända mig. Jag har inte gett mig själv hu-

vudrollen i mitt eget liv utan sett det lite som en ledig tjänst, redo att besättas av en utomstående stjärna. Men åren har gått och ingen har anmält sig. Min framtid tycks alltså bara vara upp till mig själv. Jag vet inte om det är bra eller dåligt.

Erlend kommer om en vecka för att vara med på gravsättningen. Han har aldrig träffat någon i min familj.

Det knackar på dörren och mamma stiger in. Hon får huka sig, hon är lång. Håret strävar uppåt i en gråsprängd gloria som nuddar taket. Benen är fortfarande välformade. De har varit hennes stolthet och hon har uppfunnit mängder av sätt att exponera dem.

– Stugan måste renoveras, helst rivas, upplyser hon och lägger sig raklång i soffan.

– Vi kan väl vänta tills Faster är begravd, säger jag och sätter på en kastrull med vatten.

Råkar man röra vid de snirkliga spisplattorna kan man få en stöt. Det gäller att vara fingerfärdig.

I själva verket har jag inga som helst planer på att riva stugan. Den är mitt enda band till mitt förflutna. I motsats till mamma är jag mycket för att bevara saker. Arkeolog verkar vara ett yrke för vuxna. När man blivit gammal nog kan man bara trilla ner i den grop man grävt och bli ett fynd för nästa generations sakletare.

– Det är bara en tidsfråga innan stugan ramlar ihop av sig själv. Det hoppas jag att du förstår, fortsätter mamma. Golvet har sjunkit flera centimeter sen i fjol. Det är kaniernas fel, de gräver gångar, och taket läcker som ett såll. Snart får du sätta in hinkar inomhus. Tänk vad snyggt det skulle vara med en liten funkisstuga!

Hon kisar och jag kan riktigt se hur brädgolv, skåpluckor och inbyggd förvaring passerar revy för hennes inre syn.

– Jag har alltid älskat att inreda, säger hon. Det är min konstnärliga ådra som får utlopp där. Tänk dig ett helt blått rum med bara en enda röd vallmo på ett enkelt litet bord. Tror du att jag skulle kunnat bli inredningsdesigner?

– Säkert, säger jag.

Mamma ser på sina händer.

– Jag har ganska unga händer, säger hon. Inte kan man väl tro att jag är över sextio?

Jag låter bli att svara, jag orkar inte. I stället plockar jag fram den röda plastburken med kaffe och brygger det med melittahållaren i vitt porslin, rakt ner i de två magnoliakopporna.

– Jag funderar på om vi ska bjuda på spettekaka efter gravsättningen, säger mamma. Det blir ju lite återkoppling till hennes barndom.

– Det är en bra idé, säger jag och rotar i skafferiet efter något som går att äta. Det ligger några bleka kakor på ett fat. Jag undrar hur många år de har på nacken. Faster var mycket för att hamstra, särskilt kakor som hon ansåg var syndigt att äta om de var för färska.

– Jag tänker inte ställa mig och baka något själv. Någon måtta får det vara, fnyser mamma. Kan du hjälpa mig att välja gravsten?

– Visst.

– Svart granit eller vit marmor? Jag vill inte ha en sådan där tegelfärgad ful sak som är så modern nu. De är hemska.

– Jag tycker den ska vara svart, säger jag.

– Jag håller med. Vitt känns lite malplacerat. Sen har vi frågan om urnan. Hon ska ju kremeras. De har börjat med någon miljövänlig variant i pressad bark. Den förmultnar av sig själv. Vad tror du om det?

– Det låter vettigt, säger jag.

– Men det är inte vidare tjuvigt, invänder mamma och tar sig stånkande upp i sittande läge. Helst skulle hon väl velat ha något i elfenben och guld. Det vore mer i hennes stil.

Jag smuttar på kaffet. Det är starkt, barnmorskekaffe brukade Faster kalla det.

– Här behöver städas, suckar mamma och ser sig kritiskt omkring. Man skulle behöva skrubba hela huset med kaustiksoda. Visste du att Ingrid Bergman hade med sig egna skurtrasor vart hon än reste i världen?

– Nej, säger jag.

– Snart ska jag börja städa ur vårt hus också, så att ni slipper när jag är borta. Det är det många som gör. Annars börjar bara slakten bråka. Det finns till och med ett namn för det, döstädning.

– Kan du inte vänta med att tänka på sådana saker tills du blir gammal åtminstone? säger jag irriterat. Du är inte ens sextiofem.

Mamma har städat maniskt i hela sitt liv. Jag har inte blivit likadan. Ett lager av flott lägger sig varhelst jag drar fram, som spåren efter en snigel. Hur jag än gör blir det aldrig riktigt rent. Mitt städande känns mer som en privat reningsrit än något annat.

– Det är skönt att bli äldre, fastslår mamma och lutar sig bakåt i soffan. Man slipper göra sig till. Man får äntligen vara som man är. Hon spänner den gröna blicken i mig.

– När man är ung måste man låtsas vara så präktig och kvinnlig. Du ska inte sörja din ungdom, säger hon och stirrar stint på mig.

– Jag är trettioett år, påminner jag vresigt.

– Det var gammalt på min tid. Då sa man att man hamnade på glasberget om man inte var gift vid den åldern. När kommer Erlend, på tal om det?

– Om en vecka, han jobbar mycket. Han har fått ett stipendium.

– Jaha, det är ju roligt för honom att få känna sig lite viktig, säger mamma med sin blidaste röst.

Hon har aldrig varit mycket för män. Det är hennes egen odugliga far som spökar naturligtvis, även om hon inte erkänner det själv.

Mamma lyfter teaterkikaren och sätter den till ögonen. Hon sitter framåtlutad i soffan, blickstillta.

– Det står en spoling där borta med lågt hårfäste, upplyser hon. Det kanske är de nya ägarna som kommit.

Jag kisar bort mot ryssens stuga som tronar på fältet. Den ser ut som en parodi på en alpstuga med överdimensionerade takbjälkar och massor av snickarglädje kring dörrarna. I dagsljus påminner färgen om senap.

– De kommer uppifrån såklart. Ingen här nere skulle vara dum nog att köpa det där huset. Det är ju byggt på sankmark!

– Har vi tur sjunker hela rasket, säger jag och slår mig ner bredvid henne, inte så nära att vi rör vid varandra men ändå så pass att jag känner doften av sol och tung parfym som stiger upp från hennes bruna armar.

– De ska bygga nån slags swimmingpool i trädgården. Trettio meter från det riktiga havet! Vad ska man då vid havet att göra? Hon fnyser.

– Det är så stillöst, så nyrikt!

Jag kan inte annat än hålla med, men jag tror att Faster hade gillat det; att få ligga vid en gnistrande, turkos pool med en drink i ena handen och ett korsord i den andra och stifta ytliga bekantskaper.

Mamma säger att Faster har fått henne att ta livet mindre allvarligt, och att det är något bra. Ytan är inget att förakta, tvärtom. Den är något att vila sig på, och det var precis vad Faster gjorde. Hon froterade sig mot den,

gnuggade in sig i den. Ingen var så bra på att förstå den som hon.

– Poolaggregat för ett jävla oväsen, säger mamma sakligt och puffar till en kudde. Jag kommer inte att orka med en packe plaskande ungar här hela somrarna. Det måste gå att överklaga bygglov.

– Jag kan skriva till kommunen, erbjuder jag mig. Det måste finnas någon djurart som hotas. Man kan väl inte bara anlägga bassänger hur som helst?

Jag tänker på de stora gräsgröna syrsorna och de kalla grå grodorna som jag brukade fånga här om somrarna när jag var liten. Hela fältet tycktes vara fullt av dem. Jag undrar om det finns några kvar.

Innan ryssen byggde sin timmerstuga låg det en campingplats här, men eftersom marken var så sank var det näst intill omöjligt att tälta utan att vakna i vatten. För det mesta stod campingen tom. De enda vi behövde stå ut med var några snart glömda turister som snabbt drog vidare, ibland ylände genom sommarnätternas skumma skimmer. Vi höll oss på vår kant, pratade aldrig med någon.

Det ligger inte i min familjs natur att beblanda sig med andra människor. Trevlighet är inte en egenskap som värderas särskilt högt. Tvärtom gäller det att skrämma folk på flykten så gott man kan.